

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor a. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhásas sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. é. t. minden hirdetés után 20 kr. bélyegdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A „Közlekedési” cikkek sora után 25 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Közlöny, Junius 9.

(D) Egykor egy székelly táblabíró valamelyik fővárosban nagyon apprehendált egy francia tudósra, észrevevén, hogy ez a székelly nemzetnek nemhogy intézményeit, de földének hollétét s fekvését sem ismerte.

A francziánál miveltebb a székelly, állítá a táblabíró, mert mi a francziáknak nemcsak történelmét, de főbbvárosait s nemzeti szokásait is ismerjük, míg ellenben a franczia a székelly nemzetéről csak annyit tud, hogy jó osztrák katonák.

Mint a szegény franczia, mi is úgy jártunk a „Gazetta” egyik írójával, a ki e lap 40-dik számában a Kuza államcsinye alkalmából elmondott nézetekre nézve feltudja, hogy a moldva-oláh intézmények részleteit nem ismerjük.

Megvalljuk őszinte, hogy midőn mi az európai nemzetek államtudományát tanulattunk, nem igen találunk ott a moldva oláh intézményekre; tartottuk mindig azt egy oly szerencsétlen országnak, minőnek minden mást, mely egy más s főkint despotikus birodalom jármában szenved.

E két fejedelemiség legutóbbi egyesítésével lépett ki a nyilvánosság sorompójába, s birja kulcsát egy oly nemzeti életnek, melynek jó keblű politika által lehetne ugyan némi jövődöt igérni, habár e politikai fejlettségre nézve alig pár év alatt nyolcz kilencz ministeri válság, s egy azt megkoronázó államcsiny igen kevés indiciumot szolgáltat.

A „Gazetta” írója zokon veszi, hogy mi az ottani jobbágyság mai állapotát sanyarubbának mondjuk, mint a nálunk levő volt Mária Therez korán innen. És ezzel theoretikus vitatkozásba vegyül, a mit a mi gyakorlati, az az szemmel látott tapasztalatunk nagyon is meghazudtol.

Tagadhatja-e az író, hogy Moldva Oláhország földje gazdagabb, termékenyebb, s csekélyebb impopulatioja miatt sokkal ocsóbb, mint a miénk? Ha ezt nem tagadhatja, ez minden ellenvetéseit eléggé megzafolja; meri részéről 1848-ban oly nyomorban találtam Moldva földnépét, melyhez képest a mi oláh népünk, a mely pedig eléggé cnyicus, uri életet él. Husz harmincz különböző helységen láttam a nép háztartását. Ágyuk egy-egy löcse, szegény szönyeggel betakarva, három négy törpe szék kar nélkül minden bázi butoruk; konyhaedényük egyetlen fazék, melyben a mamaligát, s utána a sós halat megfőzik, s azután tehenüket abban megfejtik. Míg Erdélyben a legszegényesebb népnél is cizfíran kivartott ágyneműt, karos hátú széket, tulipános padot, lábost, fazékat, porgolt, puliszka főzöt, tányért, talát s pléh kanalat találhatni. Bús és szomorító panaszokat hallottam Moldva népétől, melyek szívemre hatottak, s minőket Erdély köznépétől soha sem hallottam.

És vigasztalni képes volt-e e szegény népet papsága, mely hozzá közelebb áll?

Nem mondhatják az erdélyi románok, hogy valaha bízletem papi rendjük miveltségi állásának, sőt általában úgy bíztem, hogy Európában egy papi osztály nem állhat alantabbi miveltségben a mi román papjainknál; de látam egy pár lelkészt Moldovában, s véleményem igen sokat változott.

Ott verie a lelkész mámoros fővel egy divánon kövér oláh menyecske mellett idomtalan zengésű guszlietjáját, rekedt durva dalával kísérve annak tompa hangjait; s midőn eltávozott, a jámbor háznép hozzá ment kezdet csókolni, ez volt búcsúszava: „Vigan töltsetek az éjt, én is vigan fogom töltöni. Ezzel hamisan bunyorított s a menyecskével tá-

vozott. E papság, mely bámul, midőn az írás mesteriségét valakitől gyakorolni látja, mely táborostól rohan a nagy bojárok temetésére, hogy csekély stoláját kikapja, s az oda adott pénz felett, mint utca gyerek csoport egymással hajba kerekedik, annyira, hogy láttunk esetet, mikép egy uri halott tisztje egy kertbe zárta a papi csoportot, s rendre bocsátá ki onnan, mint a juhokat, hogy a pénzt kioszsza; ily miveltségi rétege egy nemzetnek nem elég világot vet-e annak miveltségi s intézményi állására? Tagadhatják-e, hogy az Erdélyből kiment oláh intelligencia egy Barneuz, Lauriani, Pap Ilariann s társai adtak erősebb lendületet az ottani oskoláknak; fájdalom, hogy ők is ellentünk törő cseljeiket vive magukkal hamis tudományt hirdetnek, midőn Moldva-Oláhország határait iskolai kézikönyvekben a magyar Tiszához teszik.

Im ezen észrevételeink megfejtik azt, a mit a „Gazetta” felhányt: miért költözködnek ki Erdélyből oláhok, székelyek? Azért, mert olesó a föld, gyér és műveletlen az ottani nép, s egy iparosabb népség őket igen könnyen felülmulhatja a jövedelem keresésben. Iparos nép kebelébe bezzeg nem foly az emigratio; a mi havasi mokányunk és székellyünk nem siet Csehországba, nem hanyódik ki Ausztriába, Belgiumba, vagy Franciaországba, a kivándorlás mindig az impopulátlanabb s műveltenebb vidékek felé tart.

És segíti e kiköltözködést különösen az, mert azon országban, melynek emberi intézményeit a „Gazetta” a miénket megelőzőnek vitatja, még 1847-ig nemcsak jobbágyság, de valóságos rabszolgaság létezett. Igen uraim, rabszolgaság, midőn cselédjeit a bojár ugy adhatta el, mint marháját, s ugy ölethette le, ha kedve tartá, mint disznót. Rabszolgaság, a mely Árpád földjén ily alakban soha sem létezett. Nem hanyónok ezt fel, ha provócalva nem volnánk. Tisztelet Eliád-nak s társainak, kik a rabszolgaságot 1848-ban megsemmisíték, s kik a népek közt megbuktak azért, mert a magyar nemzet jogait reményeikben is tisztelik. A magyar királyság határai iránt még az erdélyi kibujdosóktól inspirált Románianak csak egy álma van: elfoglalni valaha Erdélyt. Im ennek tudata az, a mi minket ösztönzött kimondani, hogy a magyar nem vágyik oly forradalomra, mely őt Bukurestbe vezesse.

Midőn tehát tény, hogy Moldva-Oláhországban 1848-ig valóságos rabszolgaság létezett, nem sokat kérkedhetik a mi intézményeink hátrányára a „Gazetta” az 1830 diki „Regulamentu organieu”-val. Olvassa jól át ezen rendszabályokat, s ez sokkal kevesebb, mint azon urbéri szabályzat, mely nálunk már az előtt csaknem száz évvel Mária Therez alatt végbement. Csak annyit különbözik a kettő, hogy ők ez osztályt „teran”-nak, mi pedig „jobbág”-nak neveztük, s egyik sem tisztesebb nevezet a másiknál, mert nálunk az olygarchák is jobbágynak nevezték magukat; „jobbág” vagy „földész” mindegy ott, hol a lényeg nem különbözik.

Az oláh „leguit” ott annyi, mint nálunk volt a jobbág-rend Mária Therezian innen; fel voltak osztva három osztályra, egyiket „fruntás”-nak hívták, a ki nagyobb marha erővel, a másikat „toporás”-nak, a ki tenyérrel, a harmadikat nem tudom minek? a ki két tehénrel szolgált. A „fruntás” tizenegy „pogon” földöt birt, s tett ezért 22 igás erejű napszámot, a „toporás” öt holdat, s tett ezért talán 12 napszámot.

Igy volt nálunk is, az ökrös napszám s a tenyeres napszám, s az egész, és fél jobbágytelek már évszázadok óta megkülönböz-

tetve, s szolgálmainaik megszabva, csakhogy nálunk egy jobbág-állomány annyi volt, a miből egy földész család meg is élhetett, míg a moldva-oláh szabályzat csak annyit adott, a mi mellett kénytelen legyen a földész a nádálykint emésztő „prisoze” rendszerhez folyamodni, miről később szólnunk is. Ezen kívül mi nálunk nem állott fen azon sötét rabszolgaság, melyben ott a cigányok éltek, és a jobbágynak Mária Therez kora óta szabad volt költözni, míg a moldva-oláh törvényhozás csak a napokban mondá ki, hogy a „teran” elköltözhetik a jobbág-birtokból, ha kedve tartja.

Habár e szerint kevés napszám után elég földbirtok jut ott a terannak, de ezt igazolja a gazdag föld, másfelől a törvényhozás egy nagy eszt ejtett, midőn a jobbág-állományt, habár olesó napszámért, de ily kis parcellában törvényesítette 1830-ban; igen, mert főkint a toporás, ki a törvény védelme alatt csak öt hold birtokot bir, a mi azon gazdag földü s olesó gabonájú országban nem ér fel két hold erdélyi szántóval, e szegény tenyeres napszám törvényes örökségéből teljességgel nem élhetve a „prisoze” menedékhez kénytelen folyamodni, vagyis a majsorság földből venni ki borsos napszáma annyi földet, melynek terméséből családját elnyomorgassa. Ők mondanak nekünk a moldvai parasztok mi ez a prisoze; hogyan nyuzzák ezzel a népet az ottani dicső görög arendások, kiket egy ügyes oláh népszimű örökök e czím alatt: „Lipitori szatelor” (Faln nádályai.)

De még nem csak itt határozódnak a földészeti visszaélések. Moldovában kivetik a „leguitok”-nak, hogy egy napszámban ennyi s ennyi ölt kell megmivelní, a tisztartók aztán kimérnek egy öt helyett, kettőt, hármat, s ha a jobbág, vagy ha egy tetszik „teran” nyakaskodik megmivelní e földet, nyakán csipeti a tiszt, elhuzoztatja a zapcsá-hoz (szolgabíró), onnan huzozolják a kirmuitorhoz (főispán), s onnan napokra-hetekre a legromdább tömlőszökbé. Mit mondjunk a galaczi fuvarról, melyet a földesurak s főleg görög haszonbérlok a legnagyobb munka időben vesznek igénybe.

Tagadhatja-e mindezeket a „Gazetta” írója? Ha tagadja, akkor mi inkább ismerjük az ottani jobbágyság állapotát, mint ő.

Becsüljük Kuza kormányát, hogy czélszerűbb mezei törvényekről akart intézkedni, csak azt hibáztatjuk benne, miért csinált államcsinyt. Az értelmiség és pozitív törvények elnyomása mindig erőszak.

Ha jól kormányozták volna Romániát, néhány év alatt rájött volna annak képviselője, hogy a jobbág sorsán könnyítsen, s talán örök válság mellett hamar fel is szabadítsa őket. Nem volt miért a jót is erőszakolni, mert minden államban csak annyi a jó, a mennyit annak értelmisége jónak ismer, s fájdalmas, ha Kuza és Cogelnicsano annyira nemzetök felett érzik magukat, hogy annak zsarnoktörvényt akarnak dictálni. Annnyival inkább siettek ők, mert az oláh képviselői ellenzék megígérte, hogy az indítványozott agrariális törvényt elfogadja, csak csapja el Kuza a gyűlölt Cogelnicsanót. Kuza jobbnak látta az Európa által is biztosított alkotmányt oetroyval cserélni fel, s ez által megszakasztani az országot, hol egyik részen áll az arisztocratia és összes értelmiség, a másik részen Cogelnicsano s azon nyomorult tömeg, melynek nemzetiségi állását a róla s papjairól elmondott vonások eléggé jellemzik.

Im az államcsiny után bukna a szabad-elmű lapok, a jeles Rosetti — habár Kuzának

sógora — elnémult, lapját betiltották, a despotismus működik s keseríti el az értelmiséget, és nem tarthatnak-e az oláhok a mi jóslatunktól, hogy e harc uniojnk felbomlását eredményezi?

Bizhatnak ugyan Napoleonban, de ő sem mindenható. Moldva-Oláhország népe három nagyhatalom érdekei által van körülveve, s egy ország értelmiségének elkeseredése képes oly védelmi erőket fedezni fel, melyekkel a keblében dúló erőszakot végre is megtörheti.

Oláhország értelmisége gyűlölvén Cogelnicsanót, kit mint moldovait Moldovának nevez, gyűlölni kezdi benne Moldovát is, mert Cogelnicsanu nepotismusá által már is Moldova tilt Oláhország nyakára. E gyűlölet nő s segíti elő az elszakadást, melyet egy pár szomszéd nagyhatalom óhajtt. Ha e vészjeleket a „Gazetta” írója nem látja, mi nem erőszakoljuk reá. Minket kevésbbé érdekel Románia sorsa, mi csak véleményünket mondtuk el az ottani do'gokról, meglehet combination csal. Mndenesetre szívünkkel kívánjuk, hogy e szomszéd kis nemzetiség legyen boldog.

Mit mondjunk már most a „Gazetta” íróának ráfogására, midőn oly nekünk tulajdonított állításokat ezáfol meg, a miket mi nem mondtunk, midőn reánk fogja azon állítást, hogy Kuzának semmi érdeme sem volt megválasztására.

Azt hisszük, hogy a „Gazetta” írója csak ugy ért magyarul, mint mi olábul, s ezért nem érti meg a mi tételünket is, mert valószínűleg cikkeit más magyarázta meg neki.

Mi azt mondtuk, hogy Kuzát azon képviselőt ültette hospodári székebe, melyet most hűtlenül szétkergetett, holott ő az által, hogy ettől a megválasztást elfogadta, erkölcsileg kötelezte volt ezen képviselőt többsége által kormányozni. Ha a „Gazetta” nem bír annyi alkotmányos érzéssel, hogy állitmányunkat méltányolja, ugy ő igen boldog lehet.

Mondja még a „Gazetta” írója, hogy székelyek is költöztek ki oda s falvakat alapítottak, a miket mi lapunkban többször tárgyaltunk. Ezen tárgyalásainkat sem értette az író. Az ottan levő magyar falvak még régi kun-magyar telepek atelközi lakásának maradványai s részben bessenyő ivadékok, kik mind a magyar népfajhoz tartoztak; a székelyek mint munkás és cseléd osztály vonulnak ki, főfőszök Bukurest, Jászváros és Galacz. Nagy kellendőségük története az, hogy 1848-ban a bojárok cselédségének, a cigányoknak rabszolgasága megszűlvén, ezek, kik addig a kúvárosokban laktak, szétfutottak az országban s földészek lettek; azóta a bojárok gazdagon fizetik a székelly cselédeket, hat-hét arany bópénzt adnak egy székelly kocsinak, kiket igen nagyra becsülnék. A vidéki bojárok jól fizetik a székellyek napszámaikat, s fájdalom! Mammon oltára is rut kerítések által a szép székelly hölgyek vértől füstölög.

A megtelepedés csak Bukurestben, Jászsziban s több városokban foly, hol a műiparosok a tuncább bennlakókkal könnyen versenyeznek. A moldva oláh föld csángó magyar lakói, vannak oly régi lakói ottan, mint az oláhok.

De ha ki- és megtelepedés történnék is, azt nem az intézményeknek, hanem az olesó földnek, olesó életmódnak, a tunya népnek, mely közt az iparosabb nép könnyen élemezhet, lehet köszönni; mert ismétljük, hogy iparos és kifejlett nép közé nem tart soká a népkivándorlás, az vagy pusztá földön, vagy tunya nép közt képes terjeszkedni.

Az erdélyi reform. anyaszentegyház közszinata jun. 9-kén.

Mielőtt a mai gyűlést tárgyalnók, nem tehetjük a successio kérdésében tartott s e lapokban vázlatosan közölt zsinati gyűlésre egy futó pillantással vissza nem tekintünk. Alig ha volt anyaszentegyházunknak oly zsinati gyűlése, melyben az egymással szemben álló pártok akkora erélyt, akkora taktikát, az ékes szólásnak, a dialektikának annyi mesterfogásait fejtették volna ki. Erdély első államférfiai, első szónokai törtek ládsát s vívták a legszebb, a legnemesebb csatát; Teleki Domokos, Bethlen János, Kemény Domokos, Zeyk Károly, Kemény István, Ugron István, még az erdélyi országgyűlésekről ismert nevek is notabilitások, csaknem az egész papssággal szemben, élőkön Péterfi József és Salamon József papi tekintélyes szónokok és diplomatakkal, kik a successio eltolrása mellett a tulnyomó többséget képviselték. És mégis a fennevezet államférfiak s főleg a püspök tappintatos elnöklése a főjegyző successióját kivívta.

A kisebbség a többséget azon ellenmondhatatlan okkal győzte meg, hogy a reformot nem feljűl, de alól kell kezdeni a fokozatos képviseléssel. A successio eltolrása, ha az egyházmegegyek eddigi szervezetében maradnak semmit sem ér, de árt. Miután az ekklesiákat már képviselői alapra fektettük, a főconsistorium követi s maga püspök ő mlga is reasumáló enunciatíójában nyilván kijelentte, hogy legközelebből az egyházmegegyeket is képviselői rendszerre fektetik, s azután következnek a főconsistorium organizálása s végre a püspökválasztás módjának meghatározása. Ezen természetes eljárásban s ünnepléses ígértben annál inkább megnyugodni az ellenzék, mert átlátta, hogy a főconsistorium is meggyőződött, hogy egyházi életünk a legbizonyosabban összeomlik, ha a tractusokat képviselőre nem fektetjük, azokba magyarhoni minta szerint a világi elemet is aránylagos számban bevévén. Milyen meg vagyunk győződve, hogy ez ünnepléses országos ígért bevaltása, illetőleg az e tárgybani intézkedés a mlgs főegyházi tanácsnak legelső, és legsürgősebb teendője leend.

És már ezek után leszallunk a mai gyűlés tárgyra, melyek egyes lelkesek és egyházak ügyeit illető kérelmek és jelentések a nagy közönséget nem érdeklik. Volt azonban egy nevezetes tárgy, mi élénk vitát fejtett ki. A magyarhoni helytartó tanács által a ref. püspökhöz, melyben véleményre szólítja a Magyarhonhoz szakadt partium, főleg a Szilágyság vegyes házassági s elválasztási kérdéseit illetőleg, hogy addig is, míg az ügy országgyűlésileg eldőlné, az erdélyi Magyarhonhoz szakadt részek házassági ügyeiben intézkedhessen.

A részek vallásos ügyekben az erdélyi püspökséghez tartozván az 1791-beli erdélyi törvények eddigi gyakorlata, hogy t. i. vegyes házasságban a fiú az apa, a leány az anya vallását követi, s a való perek erdélyi módon ott ezután is a partialis székeken s a zsinaton illetőleg, papisékeken folynak. Ez értelemben adjon a püspök felvilágosítást, mint ha meg nem nyugodnának, azon esetben terjeszse a főconsistorium eléjébe.

A másik nevezetes tárgy a vegyes házasságoknál az elvállás kérdése volt. Három eset jöhetne itt fel. 1) A válás megkezdődik a catholicum forumnál, és ott ágyólt és asztaltól örökre inperpetuum külön vettettek. Ez esetben a reformatus fél szől nélkül elválasztatik. 2) Ideiglenesen vagy rövid időre vetik külön, ez esetben egyházi törvényeink értelmében a reformatus felett 6 hónapra külön vetjük, összemetenetle, kényszerítjük s ha a béke így sem sikerülne, elválasztjuk. 3) Átáll a cath. fél, vagy ha mindkét fél cath. mindkettőn átállanak, akkor minden viszonyaikra nézve a cath. vallástól elszakadván, saját törvényeink értelmében minden ellenvetés nélkül elválasztatnak.

Elnök: jelenti, hogy Nagy Péter és Vas dolgozataik után az Agenda elkészült, mit azonban a zsinat csak annyiban fogad el, a mennyiben püspök ő mlga nyilatkozik, hogy hitbizikkekkel ellenkező nézetet nem tartalmaz, de a zsinat hivatalos bélyegét reája nem üti, s kötelezőknek nem tartja, csak is a válásos szertartásoknál, keresztelés, esketés, urvacsoira stb. tetszés szerint használódnaknak. Zömlén *).

*) Mult közlésünkbe két lényeges hiba csuszott be: azon indítványt, hogy halálsejében ne csak a főjegyzők, de a püspökök életrejár is jegyzőkönyvbe íktassanak, nem Péterfi, de tanár Nagy Ferencz tette; és az első confirmált püspök nem Baranyai, de Borosnyai volt. Végre azon ház, mely Benkő beszédében ki ri, fölünk nem függ okokból történt; valamint azon nem lényeges kihagyások is, melyek Teleki, Kemény Domokos és István beszédeikben észrevehetők. Benedek József beszédéből „Kolozs-Kalota bilingvis volt, róca nem építke”, kimaradt.

Szebeni dolgok.

N. Szeben, június 7.

Az erdélyi főtervezésnek hivatali helyének kérdésében ma folytatván a vita, tizenkét beszéd tartott részint a kormány előterjesztvény ellen, részint mellette. Figyelemre méltóbb beszéd azonban ugyszólván csak kettő volt, báró Friedenfelds udv. tanácsos és Schmidt szász nemz. ispán beszéde. Mindkettő a kormány előterjesztvényre szavaztak, ámbár elvileg méltánylák a Herberth féle indítványt, s azt az igazságszolgáltatás egységének szempontjából nagy előhaladást jelölőnek tekintik.

B. Friedenfelds különösen három érvet hozott fel a kormány javaslata érdekében: 1) hogy nem volna Erdély önkormányzati jogának megsértése, hogyha ennek képviselője a korona, mint a törvényhozás másik factora által erre felkérve s evel egyetértőleg meghatározná, hogy Erdély legfőbb bíróságának székhelye ténéssek a császári udvar székhelyére át, a hol az, egy rövid időszak kivételével, mindig volt; 2) kiemeli, hogy az ország közvéleménye, a mit több szónok felhozott, nem a hírlapirodalom által nyilatkozik; az illetékes vélemény az országgyűlésen nyilvánul, a hol a nép képviselői ülnek, s csak egy új választási időszak jöttével tűnnek ki: vajon a nép helyesli e képviselői eljárását vagy sem. A tömegek szavazatának nem szabad befolyást gyakorolnia az országgyűlésre, mert nyilván tudva van, hogy sok országban az csak az önkényuralom és a leggyalázatosabb (sehamlos) hazugság és hallatlan corruptio köpenyétül szolgál csak. Végül többek beszédéből azt vette észre, hogy a kormány előterjesztvénye és ő Felsége akaratát közt különbséget tesznek; ez téves fel fogás, mert minden, a mi az országgyűlés elibe terjesztetik, az uralkodó akaratából és legm. helybenhagyás mellett történik. Miután a kormány előterjesztvény minden feltételét magában foglal, a mik a haza közboldogságát, a hitel emelését és a népek békéjét eszközölhetik, ajánlja annak egyhangú elfogadását.

Schmidt szász n. ispán különösen azt emelte ki, hogy a bizottmányi javaslat elfogadása csak visszacsés (Rückschritt) lenne. Azon 10 év alatt, mióta az osztrák törvények nálunk is behozattak, a mi bíránk még nem hatoltak be azoknak szellemébe annyira, hogy ne lenne kíváncsi, hogy legfőbb bíróságunk ülnökei ne maradjanak közvetlen érintkezésben az osztrák jogtudomány főképpeségeivel. Ne vezettesse magát senki is az erre vonatkozó határozatnál elkülönzési törekvések által, s jobb lesz csak a haza javát tartani szem előtt!

Az erre felállott szónokok többnyire csak személyeskedő megjegyzéseket tettek, nevezetesen Gull és Binder szavai nagy visszatekintést szűltet a baloldali padokon, míg Fogarassy püspök szavai élénk tetszéssel fogadtattak.

A kormány képviselője is a középről hangzott megjegyzésre visszafelért, s ujabban ajánlja a két véglet közt a középen álló kormányi javaslatot.

Az ülés 2 órakor végződött

N. Szeben, június 8.

Négy napi vita után, miközben egy a román többség, mint a szász kisebbség a legjobb erőt lejtette fel, azon kérdés: hol legyen Erdély legfőbb törvényszékének székhelye? személynként nyílt szavazás után 7 szavazattöbbséggel a bizottmányi többség indítványa szerint dönt el.

A tartományi gyűlés a szavazás alkalmával a szó teljes értelmében két táborra volt szakadva s a román követek közül egyedül Popp főkormányzóki alelnök szavazott a kormányjavaslatra, illetőleg a kisebbség véleménye mellett.

Daczára tehát annak, hogy a vita hosszúra nyúlt, nem sikerült egyik pártnak sem hivatkozni el a másiktól, sőt a mai szavazás alkalmával éppen azon megjegyzést lehetett tenni, hogy még azon követek is, a kik egyszersmind kir. főkormányzóki tanácsosok, saját nemzetbeliük nézetére tértek, s ezekkel együtt arra szavaztak, hogy a legf. törvényszék székhelye az országban legyen.

A vita, mely előbb esendesen kezdődött, az utóbbi két nap alatt felette izgatott jellemet öltött, s a személyeskedések és szurkálások nem akartak szűnni, migmen az elnök kénytelen volt figyelmeztetni, hogy mindenkinél joga van ugyan nézetét az illedelem határai közt kijelenteni a kérdésben forgó tárgyról, de az ügy érdekében tüdősebb lenne, nem csapongni át oly annyira a személyeskedő megjegyzések terére, s miután a kérdés minden oldalról meg van vitatva, ideje lenne szavazni rá.

A ház osztatlan tetszéssel fogadta ugyan az elnök ezen megjegyzését, mind a mellett a középről még négy ellenmegjegyzés hangzott különösen Binder és Gull részéről, a

kik a mult ülésben kimondott érdeklő éles szavaikat szelidebben kívánák most értelmezni, különösen Gull hivatkozással említé, hogy a szász nemzet rokonszenve a román nemzet iránt lényegesen előmozdítá, hogy utóbbi az erdélyi nemzetek államjogi egyesületébe fölvetessék, s hogy ez, ezért a szász nemzetnek halálát tartozik. Ő a ház román követeit csak fel akarta hívni, hogy az alkotmány és ő Felsége nagylelkű célzatai szerint járuljanak az ország constituálásának művéhez.

A két előadó zárbeszédét megelőzőleg Popp főkormányzóki alelnök is beszélt. Beszéde nagyjából inkább felelet volt azon vádakra, melyeket a középről hallott a kir. főkormányzóknak az ő elnöksége alatt álló igazságszolgáltatási senatusa ellen hangzani. Ez fenállása óta az erdélyi alkotmány értelmében a hat bevett vallásra való tekintettel van összállítva, s a mi az általa hozott ítéletek szellemét, az igazságszeretét és részrehajlatlanságot illeti, hivatkozik a ház tagjainak sorában töl több szász egyénre. A mi a legfőbb törvényszék székhelyének kérdését illeti, ezt meghatározni nézete szerint kétségtelenül a koronát illeti, mivel ő Felsége illeti törvények és jogfogalmak szerint summus iustitarius, a jog paizsa és oltalmazója. Ennélfogva a kormány előterjesztvényre szavaz.

Dr. Major a bizottmányi többség előadója ennek indítványát a már sokszor felhozott érvekkel még egyszer indokolta.

Dr. Transchenfels a kisebbség előadója igen szabatos és szónoki erővel mondott szavakkal ajánlja véleményük, illetőleg a kormány előterjesztvény elfogadását. Hogy Erdély legfőbb törvényszékének hivatali helyét a császári udvar köre lenne határozandó, erre nézve hivatkozott egy munkára, mely a mult évben jelent meg Frankl Vilmostól, melyet a magyar akademia megkoszorozott, s a melyből több helyet felolvasott; továbbá hivatkozott a több magyar capacitás által szerkesztett 1848 ki unio törvényre, melyben rendelkeztek, hogy Pesten a kir. hétszemélyestábla mellett egy Erdélyi törvényszékből szervezendő osztály állítsassék fel, melynek átadandó azon hatáskör, a melyben az erdélyi udvari kancellária ő Felsége nevében az 1753 diki erdélyi második t. czikk értelmében a legfőbb bírósági jogot gyakorolta. Ő azt hiszi, hogy ha a legfőbb törvényszék Bécsben lenne, ebből Erdély igazságszolgáltatási autonómiájára nézve annyival kevésbé származnék veszély, mivel souverain államok is vannak, melyeknek főtervezése más országban van. Erre nézve felhozta a német szövetség több kisebb tagját s Németország szabad városait, melyeknek közös törvényszékük van. Ő tehát óhajtja, hogy szavazzák meg a törvényszéket Bécsbe, és pedig nem csak loyaltásból, hanem benső meggyőződésből.

Ezután elnök a vita közben felmerült indítványokat reasumálván meghatározá azok sorát, miszerint első indítvány a Herberthé, azután a kisebbségi szavazat, s végül a bizottmányi indítványa, melyek ezen renddel határozottak, szavazat alá bocsátatni, miután ez hosszabb vitát idézett ugyan fel, de végül elismertették, hogy e sor az ügyrendtartásban alapul.

Mielőtt a szavazathoz fogtak volna, Gull indítványozá, hogy kiki névszerint szavazzon; ez ellen beszélt alelnök Aldulian és Balomiri s szavazásnál a többség az indítványt ellen nyilatkozott.

Herberth indítványa nagy többséggel elvetették; csak néhány szász szavazott mellette.

A kormány előterjesztvény kerülvén szavazat alá, a többséget nem lehetett kivenni, s így végre is mégis a névszerinti szavazásra került, azonban 40 szavazat volt mellette, de 47 ellene; minélfogva a bizottmányi többség véleménye szavazattöbbséggel határozottá emeltetett. Ezen szavazás eredményét a gyűlésben mindenki nagy feszültséggel várta, és ez megtörténvén Balomiri indítványára, ez ülés bezárattott.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Erzsébethváros, május 26.

Erzsébethvárosában a szűkölködő alföldiek részére május 21-én rendezett szavalati zene-hangverseny több felső-fejérmegyei s más vidékie közreműködése mellett, mint folyt le? kis figyelmet kérek!

A szent könyv azt tanítja, „mikor jót teszel felebarátoddal ne tudja jobb kezed, mit cselekszik balkezed”; igen ne tudja, s levelezi tollunk csupán a történelem számára óhajja följegyezni azon lelkesek névsorát, kik jelen nyomasztó anyagi s szellemi viszonyaink közepette lelkes szavak s erőteljes tények által képesek voltak a szűkölködő alföldi testvérek részére egy tekintélyesnek mondható összeget egybegyűjteni. Igen, ne tudja a jobb kezed, mit ad balkezed, mert mindnyájan az

imádott hazát forrón szerető egy nép s nemzetszethez tartozunk, s ez nem állér adomány, hanem egy kölcsönös s viszonyos felebarát, de őszinte kebelből kifolyó s nem csillogni vágyó segélyezés, a mely nem divó, de hamar elmuló kikörtölt fölülésben, hanem saját keblünkben forrón táplált s azt kielégítő önértében kell hogy fölálalja azt, a mi ez életben a legboldogtób, felebarátoddal mindig, mikor csak lehet, jót tenni.

Hason boldogító eszmék vezérlek hazánk lelkes hőlyeit s fiait mindenütt, s hason szellem vezérle a minden jóért, széperért, nemesért s a hazára egy emberiségre üdvösért kitarótan s szílláran lelkesülni tudó idősb gróf Bethlen Gáborné, szül. Bethlen Klára grófnő ő nagyságát, midőn egy szavalati s zene-hangversenynek egybeállítását, Felső-Fejérmegye jeleni tisztési központján Erzsébethvárosán tervelve, a szükséges mükedvöllő füzért egybegyűjteni nem kimélt se szellemi, se anyagi fáradságot; hason eszmék sorozata buzdítá a szent czélra közreműködni a jó s igaz ügyért miudig lelkes s küzdve el nem csüggedni tudó mlgs Földvári József urat, s nejét született gr. Haller Klára ő nagyságát; hason szellem lengé által mlgs Kozma Gáborné, szül. Vass grófnő ő nagyságát, s több a helyszűke s némi szerénység miatt meg nem nevezhetettek, hogy május 21-én szavalati s zene-estélyt rendezzenek.

Hogy ezen jó szellemek, mily lelkes müködő erőket voltak képesek megnyerni, szólni tényül a műsorozat.

I. Szakasz: 1) „Stradella” című dalmű nyitánya 2 zongorán előadva gróf Bethlen Aurelia, Földvári Irma, ifj. gróf Bethlen Gábor s gr. Haller Jenő által; pontos s egybevágó játsszával volt mindkét zongorán előadva.

2) „Ilka” című dalmű magándal Rédei Kozma Ida grófnő kedves dallamával sikerült s közkívánatra ismételtetett.

3) „Lammermoori Lucia” cz. dalműből, ábránd Prudent C.-től, zongorán Bethlen Aurelia grófhölgy által, a gyakorlott kedves kis kezek most is, mint többször remekül replélének végig az érdelem teljes zenehangokon, megragadva s végig feszült figyelemben tartva az ábrándos képzelmét.

4) „Alkalmoszerű elmélkedés”-ek, fogalmazva Kőnczei Károly által (mit közlünk.)

5) „A vándor” Schubertől, énekelve gróf Lázár Vinczétől. Kár, hogy ezen erős, mely s kedves hang gyakrabban nem hallható.

6) „Valtozatok” gond-rkán, zongora kísérettel Dobai Sándor M.-Vásárhelyről, ősmerekes művészi tehetsége s igénytelen egyéni nézetünk csak a lelkes, minden jó hazai ügyért élő s haló öreg hazafut bálmulva tiszteli, ki távol vidékiről vándorol a szent ügyet tehetése szerint elősegíteni.

7) „Ernau” cz. dalműből, ábránd Prudent-től, zongorán jól szabatosan müködve Haller Jenő gróf.

8) „Népdalok”, zongora kísérettel mellett énekelve Bethlen Vilma grófhölgy, a tisztelt hallgatóság annyira fölkelésült ezen hazai dallamok lelkes s kedves hallatán, hogy háromszori újbóli fölkeréssel mindig ujjabbal lepte meg, szinte kifárasztá ezen gyönyörű s kedves, s mégis roppant erő, csatógó hangot, s ha szabad hasonlattal élünk, s a mélyen tisztelt grófhölgy lelkes ártérett dallamát őszintén kell megösmertnünk (távol minden képzelmi tulzolt kifejezésektől), röviden csak azt tudom mondani, hogy hazai népdalai oly jól sikerülve hangzottak lelkesült kedves ajkairól, mintha egy a hajnalpirjánál ébredő kis kedves csalagányt halottunk volna, mely a szabad és regetegben élezi a természet legszebb tüneményét, a világító napnak a mesz-szeláthatáron, rózászirmai közül való fölülés-szor, (a műsorozatban nem levén kitéve a népdalok czime, tájalljunk nem közölhető.)

9) „Nagy es dur trio”, classicus szellemétől átlengve zongorán ifj. gróf Bethlen Gábor, s vonhangszereken Grasser és Fleischer urak Medgyesről, sikerülve, a gyakorlott művészi kezek által pontosan eljátszva.

II. Szakasz: 1) „Miserere” il trovatore című dalműből, remekül egybehangzólag, harmoniumon Bethlen Aurelia grófhölgy, zongorán kísérv gróf Haller Jenőtől.

2) „Magándal” zongora kísérettel mellett jól s szépen énekelve gróf Lázár Vincze által, általánosan sajnálva, hogy a dallam szavai nem voltak által magyaritva.

3) „A bucsu” báró Eötvöstől, kellemős hangja a nagy természet közsajnálra nem bír ártrezgni, de e nehéz művet átgondolt s ihletett honleányi lelkesült s szelleműs érdelemmel, jól s sikerülten szavalá Kozma Irma k. a.

4) „Rikoltozások” magyar népdalokra Gegebauerlől zongorán, ritka gyakorlottsággal s kellemmel előadva ifj. gróf Bethlen Gábor által, a zeneközlő kedélyi érzelmevel óhajta szellemet varázsolni azon hangokba, a melyeket mint ifjú keble hullámszárait kívánt más-sal is átértetni.

5) „Kunok” cz. dalműből, a magándal

remek s általános tetszést kivívott előadással zongorakísérettel éneklő Rhédey Kozma Ida grófnő.

6) „Csárda romjai” Petőfittől. A nagy költő nagy gondolatait lelkileg s testileg is nagyon átértve, szépen s sikertelven szavalta Schopf Adolf.

7) „Ima” Everstől, harmonium kísérettel éneklő Bethlen Vilma grófhölgy s Lázár Vince gróf; valódi imában képzelők magunkat e báhangokra, mintha egy valódi őrangyal szólalt volna meg; ezen lélekhez szóló menyes hangokat a harmonium sikerült kísérete Bethlen Aurélie grófhölgytől még ünnepiesbővétevé.

8) „Rákóczi induló” Liszt után, sikerülten s kitűnő taps éjének közt 2 zongorán előadva a szellem- s kelleműs Bethlen Aurélie grófhölgy s Földvári Irma ő nagyságai, ifj. gróf Bethlen Gábor s Haller Jenő által.

Végül meleg pár szavakban köszönet nyilvánított, egyik működő által, a szíves pártoló részvételt s emberbaráti segélyezését. Maros-Vásárhelyről barna zenészek levén jelen, az estély folytatásául új belépti ár mellett, a szűkölködők javára táncszárművet rendeztetett, felhívva mindenki részvételre; a mire a terem rendezéseig egy órai szünet állott be, mívegett mi is használjunk ezen szünetet elmondandók, miután a műsorozatot közlők, még a mulhatlanul tudnivalókat s egyéni nézetünket.

Hogy az egész műsorozati előadás minden tekintetben a legjobban folyt le, s minden előadás után, a működő, szüneti nem akará tapsviharral s éljennel fogadtatott.

A pénztárnál a lelkes s minden szépért s jó ügyért buzgó kelleműs honleány Bethlen Luiza grófhölgy, Simén Györgyné született Földvári Zsuzsa védszárnyai alatt óhajtja, mentől több kegyes segélyadományt begyűjteni; a melyre nézve, hogy erélyes s lelkes működésük nem volt sikertelen, mutatja azon előlegesen kimondható szép eredmény, hogy e sorok leírtaig, levonva a mulhatlanul szükségelt kiadásokat egy ezer forint o. é. felül vala begyűlt, biztos reményt táplálva még az alvőkől s meggyőző, az idős gróf Bethlen Gáborné ő nagysága sajátkezűleg írott számunkkili lelkes felhívó levelei alapján még 2—300 firt ezen összeget felvihetni, mely tekintélyes összeg (Erdély kis hazánkbeli jótékony előadásokból szép eredményileg egyedül) özevgy gróf Batthyányi Lajosné ő nagyságához fog Pestre felküldetni, mint minden jó s igaz ügy lelkes védszellemehez, ezen összeget oda fordítandó, hogy a nyomasztó szükség s még létező szűkölködők leginkább igényli. (Folytatjuk.)

Az Erdélybejött magyarországi szűkölködők számára.

— K. Nagy Sándor, ns Udvarhelyszék bűzödi járásában dulóbiztos ur saját adománya gyanánt, egy cs. aranyot.

— A marosújvári helyvét hitfelkelt egyházbeli alam-zsna-székényből, ottani lelkes tisz. Sebestyén Áron ur öt osztr. forintot.

— Ns Tordamegye tisztsége, a megye különböző részeiben s időben gyűlt, s mostanig szükségességére a tordai cs. kir. adóhivatalnál őriztetett összeg 363 firt 35¹/₁₀ krt.

— Ugyanaz: a megyéből Tordára beszállított gabona-adományok fölőslégének előaróslításából 547 firt 35¹/₁₀ krt.

— Ugyanaz: a mezőszéki járás készpénzbeni adakozásából, s terményekben nyújtott ajándékai Mező-Tóhátoni előaróslításából 13 firt 70 krt.

— Ugyanaz: mező-záhi birtokos mlgs Ugron Sándor ur által pénzült s terményekben gyűjtött adományokból, s utóbbiak ott helyben előaróslítása folytán 54 firt 50 krt.

— Ns Aranyosszék tisztsége, az alsó járásból gabona-adományok maradékának előaróslításából 4 firt.

— Torda nemes város i. ü. főb-bizottmánya, a kezelő alá befolyt pénzek fölőslégét 87 firt 4 krt küldött be az inségtügyi központi pénztárba.

Mely összegekről, mint az egyes jótékony adakozóknak, ugy az illető ns törvényhatóságok összes — a segélyezésben részt vett — lakosainak, őszinte köszönetét a szűkölködők nevében teljes készséggel fejezi ki, Kolozsvárt, június 4. 1864.

Az inségtügyi közp. korm. bizottság

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Neerolog.) Récsi Emilné, született Brenosán Polixena, saját s kiskoru gyermekei: Polixena, Geyza, Jolán, s sógorja: Récsi Mária nevében, elkeseredett szívvel jelent forró szeretett elejlethetetlen férje, illetőleg édes atyjok s testvérbátyja: Récsi Emil, ss. mm. bölcsészeti és jogtudor, a magyar kir. tudomány-egyetemnél a római jog

nyilvános rendes tanára, a magyar tudományos akademia levelező tagja, a jogtörténelmi államvizsgálati bizottmány tagja, a jog- és államtudományi kar volt prodekanjának, folyó hó 1-én a haldokló szentségeinek ajátos felvétele után déli 12 órakor munkás életének 42-ik évében, tüdővészben történt gyászos kimúlta. Elhült tetemei pénteken, f. hó. 3-án délutáni 5 órakor a kerepesi ut melletti temetőben fognak eltakarítani, az engesztelő szent mise-áldozat pedig szombaton folyó hó 4-én délelőtti 10 órakor az egyetemi szentegyházban tartatni. Pest, június 2. 1864.

— Az erdélyi szászok centralista pártolói a „Vaterland” újabbban megint erősen megleckezteté, bár megint híjába. Többek között megjegyzé: „Sajátságos az a jogérzet, melyet a szász kisebbség barátai tanusítanak. Nem rég ezelőtti egy ur közülök mondá: a kormány határozza el az arad-szebeni vonal építését a reichsrath daczára. Ha nem tessék a reichsrathnak, hát tegyen róla. Most pedig az „Ost. D. Post” kívánja, hogy a kormány az erdélyi gyűlés ellenére is Bécsbe helyezze át a főtörvényszéket. A politikai képmutatás, a jog látszatja mellett is, lelkesedést szünel, ha belőle valami nyremény mutatkozik számára; ellenben a jogot, törvényt, tiszteletet és engedelmességet is megtagadja, ha nines belőle profituska. Ezen eljárás előbb utóbb lerontja azok hitelét, kik alárendelt önző czelekből minden magasabb felfogást feláldoznak.”

— Száva Károly, erdélyi hazánkfia, a peesét- és czimertan terén elismert tekintély, a dohány- és belyegkönyvvivőség udv. alkönyvvivője Bécsben élete 57-ik évében meghalt. Czimer- és peesétgyűjteménye ritkítja pártját.

— Völegény és menyasszony a törvény előtt. A bíró előtt T. Janka jelenik meg, egy gyönyörűen termett, barna, zsidó leány. Ruhája izletes és egész alakján az eleganciának bizonyos zománcza ömlik el. Vele együtt egy férfi lép a bíró elé, kit még néhány nap előtt völegényének nevezett, és kit ma becsülete megsértésével vádol. Janka többek közt így szól: Négy hét előtt e férfi meg szeretett, legalább egy látszott, mert mindenféle becses ajándékokat küldött. Én természetesen azt hittem, hogy nemsokára neje leszek. Egyszerre azonban B. ur háznoktól elmaradt. Nemsokára K. ügyvéd urhoz hívtam, én megjelenek, s kit találók ott? Völegényemet. „On kisasszony tölem ajándékokat kapott, nemde?” így szól. Éa igennel felek. „On kisasszony tudta, hogy én önt szerettem nemde?” Éa igennel felek. „On kisasszony szereti a tiszteket, s velük oly módon kezédkodik, hogy házaseletünk csak is a legszerencsétlenebb lenne, nemde?” Már erre kijöttöm sodromból, fejembe tolt a vér s amugy istenigazában megfelletem neki. Mert én becsületes leány vagyok, itt van bizonyítvány a paptól, itt egy a községelőjárótól három nagy peeséttel; én becsületes leány vagyok, s a ki becsületesemet megsérti, az... az... s ezzel dühösen neki megy a völegénynek, s mindenestre nagyot markolt volna a hajába, ha a jelenlevők által e szándéka kivételében vissza nem tartóztatott volna. Most a völegényre jött a sor. Szüntén nagyon böbeszedti volt s nagy ékesszólással festé arájának feltűnő rokonszenvét a katonatisztek irányában. Nagy pathossal felkiált: „Mult évben is két dsidas tiszttel, egészen egyedül egy sátor alatt volt. Mi köze neki ez ublans tisztekhez? Miért volt velük egy sátor alatt? Miért nem kasint ő másokra, csak is katonatisztekre?” Beszédjét nagy erélyvel így végezte: „En gyűlölködő a katonatisztek és ezzel punktum.” De a bíró nem azt tartotta, hogy punktum, véleménye szerint a leánynak rokonszenve a tisztek iránt még nem ejt csorbát becsületén, s az még nem szól tényleg ellene, hogy két tiszttel egyszer egyedül volt egy sátor alatt s elítéli a völegényt becsületesért végett husz napi fogására.

— Párisban most egy kezetlen festész idézte föl még a műtöröknek is méltó bámulatát. Feln Károly magas, sugar termetű, szép férfi, igen megnyerő vonásokkal; mesterileg arézképez olajban és pedig kizárólag hűlgyeket, s különös előszeretettel szép hűlgyeket — jobb lábával. Lafontaine Victoria asszonyának a „Comédie Française” tagjának általa készített arézképe általánosn feltűnt. A fényképezék felülmulhatlan eseteje, a nap sem képes nagyobb hasonlatosságot előidézni. Feln Károly egy magasabb állásu belga pénzügyi hivatalnok fia, s eleinte tanítószágra szánta magát, később azonban ellenállhatatlan vonzódást érzett valódi hivatalához. Ő született festész volt, bár kez nélkül jött a világra. Vas akarat, fáradhatatlan szorgalom lehetővé tették a lehetetlent. Feln biztosan és határozottan fest lábával. Az ecsetet és festéktáblát oly könnyűséggel kezeli, hogy őt látva, csakhamar elejlejtik természetzi biányát. Közlebb műtra készül.

— Ha a monomotapai király tüsszent, a vele egy szobában levők oly fenhangon kiáltják el szerencsekívánatukat, hogy az előszobában levőknek is meg kell hallani. Ezek is rá kezdik a jókívánást, valamint azok is, kik a mellékszobában vannak. A csarnokban közinasok tovább adják az utazára, s végre így az egész városban elterjed. Ha tehát ő monomotapai felsége tüsszent, ezer meg ezer alattvalója kiáltja: „Kedves egészségére!”

— K e r t b e n y, a vándor irodalmár s Petőfi fordítója, Svájcban vendéglő-kávéházat nyitott.

— Egy bécsi külvárosi utcában két borsesz-hordóval terhel kocsit haladt egymás után, midőn egyszerre a másodiknak lovai, puskadörrenés által megijeszve, neki vadulva az első kocsinak rohannak, még pedig oly erővel, hogy a rajta levő borsesz-hordó földre dől, összetörik, mire a borsesz ellepi az egész utczát. Természetesen már e kis balcsetre is nagy bámuló néptömeg esődült össze, mely azonban csakhamar futásnak eredt, midőn a borsesz egyszerre égni kezdett. Egy pajkos subancz egő gyufát dobott beléje és egyszerre egy látszott, mintha az egész utca tüzben állna. A tüzfolyam villámsebességgel minden oldal felé kigyózott, és nagy szerencse, hogy nagyobb baj nem történt. A tűzoltók rögtön ott termettek és véget vetettek az általános félelemnek. A fin a keletkezett nagy zavarban észrevétlenül ellilant.

— Egy kis statisztikai adat. A bécsi adóhivatalnál november elsejétől aprilis végeig egyenes adók fejében 3.440.554 forint folyt be. Ez összegből csupán házbéradóra két millió esik.

— Murad Effendi, a török trón örököse, kiesett a szultán kegyéből, minek folytán török szokás szerint ezentul a zajos udvari élettől visszavonulva, folytonos őrizet alatt fog élni. A nagy zajt ütő kegyvesztés okai fölül mindenféle szeráj-titkok szállongnak. Párisi lapok szerint a szultán első odaliskje sem egészen ártatlan a dolghban.

— A „Journal” de Havre” írja, hogy Argentónban máj. 22-én kevés híja volt, hogy az ismeretes santjagó rémjelenet nem ismétlődött. Bérálás volt, s a templomban körülbelül 80 leányka gyülekezett össze, mind fehér ruhában, koszorúval és hosszú fátollal ékítve. Egy leestett viaszgyertya meggyújtotta egyik leányka ruháját, s egy pillanatban az egész soré égett. Borzasztó zavar támadt, kiáltózás és rémület töltte be az egyházat. A szűlek segítségül siettek leánykaiknak, a többiek az ajtók felé tolakodtak s a tolongás rémítő volt. Szerencsétlenségre tűzet fogott a nagy diszített állvány is, melyen a szent szűz képe volt felállítva. Az állvány lobogva égett az egész boltozatig, szerencsére a templom nem volt igen tele, s a jelenlevők távol maradhattak a lángoktól s elérhették az ajtókat. Valóságos csoda, hogy a fiatal lánykák közül csak három kapott nehezebb s néhány könnyű sebet. Mások is megsérültek részint tűz, részint a tolongás miatt, de nem veszélyesen.

— Hamiltonban, az Egyesült-államokban megjelenő „Szabad Sajtó” legközelebbi számában a következő panaszra fakad: „Szedőink ismét cserben hagytak. Az egyik még szombaton elpárolgott és többé vissza sem jött; a másik ugy leitta magát, hogy a betűszekrényt bűgönke, a sortartót pedig hegedűvonónak nézte. Olvasóink tehát be fogják látni, hogy lehetetlen volt lapunkat ily körülmények között a rendes időben kiadni.”

— Ki volt Shakspeare Othelloja? A lapokban egy német lapból vett jegyzet kering, mely a Shakspeare-ünnep alkalmából adatokat közöl Shakspeare Othellojának személyéről. Minden abban felhozott állítás alaptalan. A velencei köztársaság tábornoka, ki Shakspearenek Othello-ut szolgált, se szeresen, se mór (maurus) nem volt, hanem egyszerűen Giovanni Moronak (latinul Maurusnak) hívták, s az iratokban, melyeket a költő használt, ugy fordul elő mint „il moro di Venezia”, miből az ebben járatan angol azon gondolatra jött, hogy szeresenről van szó, míg mások mórnak (mourok) tartották. A Moro család valódi velencei és igen régi. Van a velencei tábornok Moro Jánosnak arézképe, a híres Giorgione egy festménye után vágva. Ezen Moro ugy van előállítva, mint erőteljes, szákkal, kopaszfejű ember, erős arcvonásokkal.

— Az egész föld kerekén jelenleg mintegy 7 millió zsidó van. Fele Európában lakik, a legtöbb Oroszországban, hol 1.220.000 izraelita van. Anstriában 853.000 zsidó lakik, Poroszországban 284.500, a többi Németországban 183.000. Majna melletti Frankfurtban 16 keresztényre, Poroszországban csak 73 keresztényre esik egy zsidó. Szászországban 1600 zsidó van, leg többnyire Lipcsében és Drezdában. A legkevesebb zsidó van Norvégia Svédországban, ott 6000 keresztényre esik 1 zsidó. Franciaországban 800.000, a Svájcban 3200, Angolországban 4200 zsidó van.

— (Ökör a postahivatalban.) Csehország egy kis városának postahivatalába különös revisor jelent meg e napokban, ki (vagy helyesebben mely) az összes postaszemélyzetet remült futásnak indítá. A helybeli „közsegi ökör”, mely egészsége helyreállítása tekintetéből a postaház udvarán sétált, észrevéve, hogy az egyik hivatalosba aajtja nyitva áll, és méltóságosan lépdelve, a megriadt hivatalnokoknak bemutatá magát. Mintán a legközelebb eső gázlángot hosszasan megbámula, és közelebb megtekintésénél szakállának egy részét elperzselé; visszatetszését oly félreagarázhatlan módon jelenté ki, hogy valamennyi tisztviselő az ablakon ugrált ki az utczára. Egy kötelességtudó hivatalnok visszatérési kísérleté, ki a földön heverő levélcsomagokat biztonságba akarta hozni, oly határozott ellenségeskedéssel fogadtatott, hogy csak ismételt, a jelenkor legmerészebb tornagyakorlataira emlékeztető salto mortalek által sikerült megmenekednie a goromba vendég vállalkozó szarvaitól. Végre néhány szakfőrfinak vállvetett erőlködése azon kedvező eredményt mutatá föl, hogy a hivataln számvizsgáló, néhány tünetű bűmbőlés közt, elhagyá a szobát és békességesen tért vissza istállójába.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, jun. 7. Az alsóház ma éji ülésében Palmerston lord, Osborne interpellatiójára következőleg felelt: az értekezlet közelebbi ülésének napja még nines megállítva, mivel a felhatalmazottak utasításokat várnak; e hó 12-e előtt kétségen kívül lesz ülés. Alapos ok van remélhetni, hogy akkor sikerülni fog a fegyverszünet meghozzásabbitása, a mi eddig nem sikerült. Osborne, Lennox, D'Israeli és Fitzgerald vadolják a kormányt, hogy az értekezleten folyó dolgokat titkolja a parlament előtt, míg külföldi lapok tudósításokat közölnek róluk; a kormány állitotag a londoni szerződés fenntartása végett hívta össze az értekezletet, s ime ez a szerződés fel van áldozva. Palmerston lord erre kijelenti, hogy az értekezletet illető letelezésék egyelőre kötelességellenesek.

A felsőházban Stratford de Redcliffe a kamara figyelmét némely újabb tudósításokra irányozza, melyek Cserkeszország állapotára, s az oroszoknak ama földön évek óta elkövetett tulzó eljárására vonatkoznak. A cserkeszek élénk törekvést fejtettek ki a végett, hogy nemzeti jogaikat megtámadók ellenében fenntartsák, azonban végre engedniök kellett az oroszok tulnyomó számának. Most elhagyják hazájokat pénz és élelem nélkül, a bizonytalan jövő veszélyeinek téve ki magokat. Kérdi a szónok, adhat-e felvilágosítást ez ügyben vett tudomásáról a kormány. Russel lord kész szolgálni minden kitelhető felvilágosítással, ezek azonban igen sajnos természetűek. Attól tart, hogy igen nagy barbarizmust követtek el.

Franciaország. Páris, jun. 2. Keresztély dán király Napoleon császárhoz saját kezűleg írt levelet intézett s azt egy Párisba e célra külön megbízással küldött hadsegéde által kézbesítette. Kopenhágában sokat remélnek e levél eredményeit; a párisi kabinet pedig ugy látszik, azt is nagy engedménynek tartja, ha a népszavazás a hercezségeknek csupán vegyes lakosságu kirtleiteire is lesz szorítva.

Hir szerint a francia kormány ismét kísérletet tett, hogy rábíra az angol kabinetet az amerikai különvadásoktól déli államok elismerésére, de kísérlete ismét meghiúsult.

Renant, a ki „Jézus élete” című munkájáért tanári állomásától fel volt függesztve, a cultusminister a császári könyvtár aligazgatói hivatalával kínálta meg. Renan azonban az ajánlott új hivatalt visszautasította.

A „Nation” tudni akarja, hogy Oroszország lemondott Schleswig-Holsteinhoz való igényéről, de határozottan csak az oldenburgi herczeg javára. Némely bécsi lapok e lemondás alatt Orosz- és Poroszország közötti titkos egyezményt gyanítanak, a mely alatt az a régi terv rejlének, hogy Schleswig-Holsteinért kapja Poroszország az oldenburgi herczegséget.

A „Courr. de Dim” nem igen kedvező híreket közöl Mexikóköz. Juarez guerrilla csapatjai a birodalom északi részében győzelmes előhaladást fejtenek ki, s északamerikai önkéntesekből némelyek szerint 3.000, mások szerint 10.000 főnyi szabad csapatok alakultak, a melyeknek szándéka Juarez haderejével egyesülve s egy célra működni.

Olaszország. Turin, jun. 3. A képviselőház mai ülésében a belügyminister, Boggio képviselőnek válasza, kijelentette, hogy titkos toborzások vagy a menekültek őszponstítása fölül semmi bizonyítékok nincsenek. Mindenesetre a kormány folyvást el van tökéltve, minden törvényellenes kísérletet meggátolni. Ama gyűlésről, a mely állitotag Garibaldi elnöklete alatt Palermóban lenne tar-

tandó, a miniszter kijelenti, hogy a kormány e tekintetben a maga eljárását a ház előtt több ízben nyilvánított elvekhez fogja alkalmazni.

Orosz- és Lengyelország. A felkelést még koránt sem lehet teljesen elnyomottak mondani, ha szinte mostanság kevesebb hallatszik is felőle. A csatáiról jött újabb tudósítások szerint valószínű, hogy a lengyeleknek május utolsó napjaiban Szuec mellett szerencsés ütköztetők voltak az oroszokkal.

A külföldön élő tekintélyesebb lengyelek, a kikhez legújabbban Sapieha herceg is csatlakozott, múlt hó 17-én Lipcsében s azt követő napokon Dresdában gyűlést tartottak, melyben számos külföldiek vettek részt, minden hajdani lengyel országrészből, s az emigrációból. A tanácskozási tárgyat az a kérdés képezte, mit tegyen a jelen körülmények közt a nemzeti bizottság, mely most a nemzeti kormányt képviseli; vajon teljes erejéből folytassa-e a felkelést, vagy pedig kedvezőbb időpontot várjon be. Egy oly tartalmú nyilatkozat kibocsátását, mely szerint a harc egyelőre felfüggesztendő, s a fegyvereket le kell rakni, összhangulag elvetették. A gyűlés azt

vélte, hogy ily nyilatkozat által magát s a nemzeti ügyet Európa előtt compromittálná, s a nemzeti pártnál orvoslatlan szakadást idézne elő. Másrésztől elismerték, hogy lehetetlen a felkelést Lengyelországban ismét fűszítani. Ezért elhatározták, hogy a guerilla harc s az agitatio Lengyelországban egyelőre az eddigi módon folytatandó, hogy így az orosz kormánynak minél több zavart okozzanak; e mellett azonban titokban legteljesebb hadkészületeket tegyenek arra az időpontra, midőn a Dunafejedelemségekben stb. előkészített fölkelések ki fognának törni.

Oláh-Moldvafejedelemség. Bukarest, június 5. Kuza fejedelem ma indult el Kisz-tendzsén át Konstantinápolyba. Vele utaznak Cantacuzeno herceg, Floresco tábornok, Balanescu, Baligo s Davila tudor.

Az „Independ. B.” azt hiszi, hogy a fejedelem bizonyára nem utazik személyesen Konstantinápolyba, ha azt hinné, hogy az általa kezelt reformok oly ellenséges fogadtatásban részesülnek a török portánál, mint ezt a bécsi lapok rebesgetik. A fejedelem egyéb-iránt kijelentette Bukarestben, hogy a nemzet által reá ruházott rendkívüli hatalmat csak

azért fogadja el, hogy azt mielőbb megosztassa a nemzeti képviselőkkel.

Más tudósítások szerint a fejedelemnek nem kevesebb a szándéka, mint a konstantinápolyi értekezlet után kieszközölni, hogy dynastiáját a védhatalmak az oláh trónon örökítsék meg; a mely szándékában hír szerint Franciaország is támogatja.

A metropolita folyó hó 2-kán nyújtotta át a fejedelemnek a népszavazás eredményét, mire Te Deum, csapat-szemle s kiváltságok következtek. A fejedelem általános örömkial-tások közt átvagolt az utcákon, s kijelenté, hogy a discretionális hatalmat csupán az új kamra összetűléseig akarja megtartani.

Ujabbak. Berlin, jun. 7. Augustenbur-gi Frigyes herceg és neje ma ideérkeznek s a koronaherceg palotájába szállanak.

— Dresden, jun. 7. Augustenbur-gi Frigyes herceg Bécsbe utazásával egy időre fel-hagyott, s innen ma reggel elindult Berline-n át Kiebbe.

— London, jun. 7. Az értekezlet teg-napi ülésében Dánia a fegyverszünet 14 napi meghosszabbítását indítványozta. Poroszország

két hónapot kívánt. Bernstorff gróf a 14 na-pos javaslatot támogatni ígérte kormányával. Ha az alatt sem fog a kiegyezés létrejöni, a háboru újból kezdődik. — Egy más távirat sze-rint a német felelősekkel oly feltétel alatt fogadták el a 14 napos meghosszabbítás iránti indítványt ad referendum, hogy ha a schles-swigi határvonal ez idő alatt nem lesz megál-lapítva, a fegyverszünet lejártával az ellensé-geskedés újból kezdődjék.

Gabonaár Kolozsvárt június 9-kén 1864.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztbúza 3 fnt 50 kr. Elegybúza 3 fnt — kr. Rozs 2 fnt 8 kr. Árpa — fnt — kr. Zab 1 fnt 30 kr. Török-búza 2 fnt 16 kr. Pi-tyóka — fnt — kr. Marhahús 5 15 kr.

Bécsibörze június 10-kén: Nemzeti köl-csön 80.60. 5% Metalliques 72.85. Bank-rész-vény 795.—. Hitel-részvény 196.10. Váltó Lon-donra 114.—. Ezüst 113.50. Arany 5.43 1/12. 1860-diki Állam kölcsön 97.50.

Június 7-én: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 75.10. Erdélyi 72.70.

T. és felelős szerkesztő DÖZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

2426.—1864.

Árverési hirdetmény.

Marosvásárhely sz. kir. város közönsége, a fels. kir. Főkörmány-zéknek, idei május 24-ről 14.187 sz. alatt kelt magas leirata kapcsán, ezenel közhírré teszi, mikint ezen folyó 1864. év július 22-kén a tanácsház nagy teremében délelőtti 10 órakor nyilvános árverés útján folyó 1864-dik év július 22-től az 1865-ik év október utolsó napjáig terjedő időre, haszonbérbe adja a hidvámbázat, ehhez kötött hidvámvételi joggal.

Miről vállalkozni kívánók előlegesen értesítettnek, mikint az árverezés előtt a felkiál-tandó 4400 o. ért. frtoknak tíz száztól 440 o. ért. forintokban, az árverező bizottság kezébe letenni, e fölött az idegenek erkölcsi és politikai magukviseléséről bízatos bizonyít-ványt felmutatni köteleztetnek. Az árverezés bevégezésétől számított 8 napok alatt leg-magasabb ígérete által haszonbérletnek elismert vállalkozó, az egész évi haszonbéri össze-get felérő biztosítékot lesz köteles kimutatni, még pedig vagy minden teher nélküli és tíz-mentes helybeli fekvő jökban, a bétáblázás költségeit is hordozván, vagy szelvényvel el-látott államkötelezvényekbe fektetve, de bérlet árban elfogadandó töképenzben, miről azon-ban kamatot a városi közönség nem fog fizetni.

Minek teljesítése után betett bánatpenzt a majorsági pénztárból rögtön visszaveheti, más árverezők azonban bánatpenzüket az árverés bevégezéssel azonnal visszakapják. Az árverés egyéb pontjait egész terjedelmükben vállalkozni kívánók a tanácsház nagy terem-ben előlegesen is megtekinthetik.

M.-Vásárhelyi Tanács üléséből június 8-án, 1864.

Kiadta Petri Sándor, h. jegyző.

NEM HIVATALOS.

Eladó ház és telek.

A kül-magyarutezában 35 szám alatt ház- és telek, az épület újonnan kijavit-va, áll két lakosztályból — örök áron eladó. Bővebb felvilágosítást ad t. cz. Zakariás Antal úr szomszédos kereskedésében 34 ház szám alatt. Kolozsvárt, jun. 10-én, 1864.

Von der illustrierten Damen-Zeitung DER BAZAR

sind die Nummern 23—25 vom 15. und 23. Juni und vom 1. Juli bereits erschienen und von allen Buchhandlungen ausgegeben. — Die beiden Arbeitsnummern hiervon enthalten: N° 23. 1. 5. Kinder-Toiletten, nebst Schnittmuster. — 6. Unterhemmet mit Aermeln, nebst Schnittmuster. — 7—8. Negligéhauben. — 9. Tapissier-Dessin zu einer Reisetasche. — 10. Strick-Dessin. — 11. Zwischensatz zu Unterkleidern. — 12. Fischbeutel, Filet — arbeit. — 13. Alphabet für Weissstickerei. — 14—15. Jäckchen Coraly, nebst Schnittmuster. — 16—17. Jäckchen Prussienne, nebst Schnittmuster. — 18—20. Drei Strohhüte. — 21—24. Façonbut für junge Damen nebst Schnittmuster. — 22—23. Garnirte Wiege. — 24—25. Ovale Rosette und Arabeske aus Soutache und Seidenschur. — 26. Promenaden-Anzug Gloire, nebst Schnittmuster. — 27—28. Zwei Unterärmel. — 29—30. Gestrickte Pelérine. — 31—35. Dessins zu Weiss-Stickerei. — 36. Gürtel Doralien, nebst Schnittmuster. — 37. Stulp-manschette aus Tüllpuffen und gestickten Zwischen-Sätzen. — 38. Stulpmanschette aus gestickten Zwischen-Sätzen aus Valenciennes, nebst Schnittmuster. — 39. Dessin zu einer Antimacassar.

N° 25. 1—3. Fichu carré in zwei Arrangements, nebst Schnittmuster. — 4. Sommer-Capote, nebst Schnittmuster. — 5—6. Zwei gehäkelte Kragen aus weissem Garn und schwarzer Seide. — 7. Schottische Kuabenmütze, nebst Schnittmuster. — 8. Zwei Damenfracks. — 9—13. Fünf Grelotbonten und Franzen aus Perlen, Schmelz, Stroh etc. — 14. Gehäkelte Spitze. — 15. Piquémantel für kleine Mädchen, nebst Schnittmuster. — 16—17. Zwei Bavolets mit Posamentiere, resp. Maiblumen-Grelots, nebst Schnittmuster. — 18. Ausgeschnittene Taille, nebst Schnittmuster. — 19. Anzug für kleine Mädchen, nebst Schnittmuster. — 20. Jäckchen à la Zouave, nebst Schnittmuster. — 21—22. Fichu printanère, nebst Schnittmuster. — 23—25. Negligé-Korb. — 26—27. Gestricktes Kinderjäckchen. — 28. Tassenwärmer, nebst Schnittmuster. — 29. Gestrickter Tabaksbeutel. — 30. Bordüre, Application. — 31. Weisse Bluse mit eckigem Ausschnitt, nebst Schnittmuster. — 32—33. Weisse Bluse Toinette, nebst Schnittmuster. — 34. Handtasche, nebst Schnittmuster.

Vom „BAZAR“ erscheinen regelmäßig alle Monate 4 Nummern; auf das mit N° 25 begonnene dritte Quartal (Preis 25 Sgr) bei den Buchhandlungen und Postämtern eingehende Bestellungen werden sofort effectuirt.

Berlin, den 1. Juni 1864.

Die Expedition des Bazar.

Előfizetést e divatlapra elfogad

Stein Janos könyvkereskedése Kolozsvárt.

Helyt 1 fnt 80 kr. Postán küldve 2 fnt 20 kr o. ért.

(153) Bolt változtatás! (2—3)

Alólrít teljes tisztelettel jelenti a nagy érdemű helybeli mint vidéki közönségnek, mi-szerint a már 3 év óta itt helyt leező **vas, nürnbergi és fűszer kereskedését**, egy **lisztraktárát**, az eddigi hídutcai boltját, a **nagy-piaczba** b. Bány-ház melletti **Tivoli** néven esmeretes Schütz József úr háza alatti **bolt helyiségbe tette át**, a midőn kereskedését újból szervezte, azt a legelső kézből jól ellátta, egy portékájának jóságáról is kezeskedik, ennél fogva bátorodik kereskedését a nagy érdemű közönség figyelmébe ajánlani, ugy annak látogatására felkérni. Kolozsvárt, június 1-jén, 1864.

NIK FERENCZ, kereskedő.

Nyomatott az ev. ref. fűtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(154)

Mindenkinek tudásul!

Az annyira kedvelt 150 számból álló részvényekből, társasjátéka a biztosított 14,811 nyertő számmal és 200,000, 150,000, 130,000, 120,000, 115,000 110,000 sat. valóságos ezüst forintos nyereményekkel ellátott nagy

állam jutalom-sorshuzáshoz

még néhány rendelkezésre áll, és

egy részvényre 5 hat részvényre 25 tizenhárom részvényre 50 o. é. frt készpénz beiktatásáért azonnal bérmentesen megküldetnek. E részvények az államsors-huzás minden kisorolására érvényesek, s a legközelebbi húzás **f. é. június 22-kén lesz.** Amár az első húzáskor e társas játéka már több nyeremény esett, az újonnan belépők még is egyelőn jogosítvák a korábbi részvényesekkel. Megrendeléseket bérmentesen kéri **Hensler Károly**, bankár, Majnai-Frankfurtban.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön, **Vokál Jánosnál** Nagyenyeden, **Sindel Károlynál** Brassóban

kapható:

Származtató philosophia tanfolyama.

Tanuló növendékeknek kézikönyvül, de egyszersmind tanultaknak is elmélke-dési tárgyul, azonban minden mivel magyar embernek is érthető olvasmányul.

Irta Mihályi Károly r. tanár a nagy-enyedi főtanodánál.

Első kötet. Az egész tanfolyam első és második könyve. Ára 1 fnt 40 kr.

Mit és milyet ígér e cím, „szakértők”, a mint meglátták, legott „értik” is. Hanem ugyan e cím egyebek után azt is ígéri, hogy e könyv úgy beszél, miképp, minden ér-telmes magyar ember, ha akarja, megértheti. Azokra nézve tehát, kik értelme-sek ugyan de nem szakavatottak, vagy egyből sem szorosan úgy nevezhetők „tudós”-ok, kiadó úgy véli, nem tesz fölöslegest, ha magából a könyvből idéz egy pár helyet, melyek elevenebb képzetet adhatnak mi-éről is, milyen-éről is e könyvnek.

Es pedig:

1) a tartalomra nézt:

I. K. 84 l. „E— (t. i. az előbbiekben leírt) módot ha követik azok, kiknek a szel-lemi világ jelenetét vizsgálni hivatásuk van: biztosan remélhetni, hogy a lélektan s zellemi természetanná válik, — melynek segítségével éppen oly, ha nem nagyobb mértékben lesz hatalmunk lelki világunkon — mint van az anyagi világon, mióta és meny-nyiben törvényeit megismertük.

Es csak egy ily lélektan fog, hovatovább mindinkább egy minden emberileg gon-dolkodóktól szükségesképp elfogadandó philosophiává fejlődni ki; philo-sophiává, melyet a helyett hogy sokan megvetnének, mint magát való-ismeretnek áruló türes elmutattat; vagy elutasítának mint nyelge arany-bűvészt, ki kincseket elcsalja s kevesebbet, vagy éppen semmit sem ad helyébe; — vagy még gyűlölnének és üldöznének, mint veszedelmes lázító: — éppen ellenkezőleg, minden értelmes meghallgat, tanulmányoz és követ, mint életből merített, s tehát az életre jótékonyan ható, valóságos tudomány.

I. K. 72 l. „Természettant a szellemi világról, és ebből kifejlő közérvényti philosophiát reményleni, nem álmodozó képzelgés, hanem alapos számítás, mely bete-lik mihiely a philosophiának mivelő, oda hagyva az türes speculation magas, de hi-deg és kopár szikláit, leszállanak az észlelet termékeny mezejére, és tanulva az embert, tanítják az embereket.

2) a modorra nézt:

I. K. 2 l. „Midőn előadásom” beszélgetésnek nevezem, holott nem „dialog” alak-ba van öntve, főleg Önöket tartám szemem előtt tisztelt nagyobb közönség! Igen! Önök felőli jó reményem fejében tevém, hogy beszédemet beszélgetés-nek mondám, vagy inkább jóslóam. Mert ha efféle könyvet értelmesek tanulmányoznak, természetesen, beszélgetésbe kell eredniük vele; az az: közbe-közbe kell szólniok gondolatban, például, így: „mit mondan csak ön? jól fogtam-e fel?... hadd lássam csak még!... ugyan ugy-e? de hiszen ez nagyon különös volna?... nézzük csak újra!... mi okon mondá?... mi tényekből indula ki? hogy fűzé megmutatását?... belérzeteinkre, tap-pasztalatinkra hivatkozik? hadd lám az enyimek mit mondanak?... (hosszabb elmélke-dés)... bizony alig ha igazra nines! pedig az ember egészen másképp gondolta volna!... no de ne itélünk még! lássuk tovább... lássuk végig!... sat. Ily értelemben jóslólok én e szerény könyvnek beszélgető társakat; ugyan egészen eszlatkoznám-e? nem lehet!

I. K. 19 l. — „Közbe legyen mondva, nem árt a philosophiának némi népiesítés, okkal móddal; ugy t. i. hogy világos legyen a nélkül, hogy kiírtnók — mert mit ér az üresség átlátászsága? — el-benézhető legyen, a nélkül, hogy ellapitnók — mert a valólet sehol sem lapos, mindenütt vannak kisebb nagyobb hegyei, völ-gyei, mélyei, magasai; eleven legyen, de nem a könyvnyelvűség, hanem az élettelj igezen benne, — sőt még tréfálhat is, csak tréfájának legalább fele való legyen, és tisztán lássék, hol kezdődik és hol végződik a tréfa.

KALVIN.

Történeti regény. Irta König Tivadar. Fordította Rajkay F. J.

3 kötet. Ára 3 fnt. 60 kr.